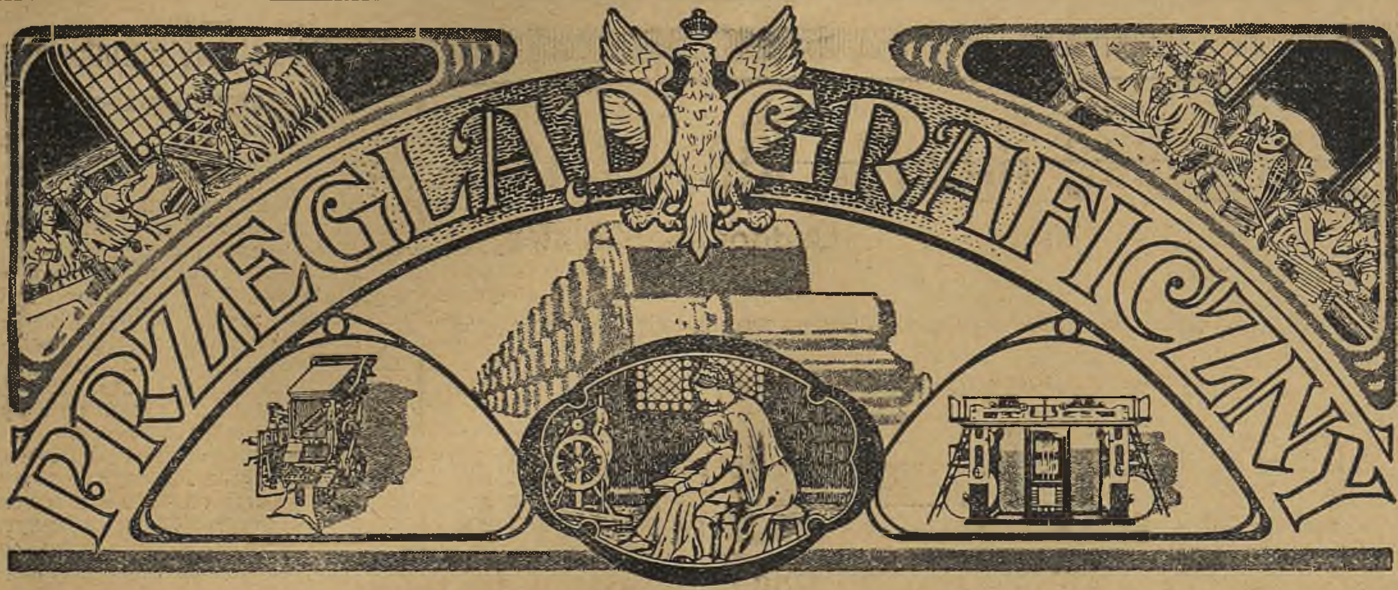
Nr. 15. Poznań, sobota, 14 kwietnia 1923. Rocznik 4.

Organ Związku Zakładów Graficznych i Wydawniczych na Polskę Zachodnią z siedzibą w Poznaniu.

Komunikaty

Związku Zakładów Graficznych i Wydawniczych na Polskę Zachodnią z siedzibą w Poznaniu.

TRZECI WALNY ZJAZD

Związku Zakładów Graficznych i Wydawniczych na Polskę Zachodnią z siedzibą w Poznaniu.

P r o g r a m:

I.

W sobotę, dnia 28 kwietnia, o godz. 9-tej wieczorem, przyjęcie miejscowych i przybyłych uczestników oraz gości przez „Hurtownię Drukarską“ w lokalu „Gastronomja“, ul. 27 Grudnia 19.

II.

W niedzielę, dnia 29 kwietnia, o godz. 10 przedpoł. w lokalu „Boulevard“, plac Nowomiejski 5:

1. Otwarcie Walnego Zjazdu.
2. Referat p. Kuglina: „Zadania drukarstwa Zachodniej Polski“. — Dyskusja.
3. Referat p. Kryga: „O rozwoju Tow. Akc .Hurtownia Drukarska“. — Dyskusja.
4. Referat redaktora p. Wojciechowskiego: „O Przeglądzie Graficznym i Papierniczym“. — Dyskusja.

Wspólny obiad.

5. Sprawozdanie z działalności Zarządu Głównego oraz Zarządów Okręgowych. — Dyskusja.
6. Zatwierdzenie sprawozdania i obrachunków.
7. Uzupełnienie Zarządu Głównego i zatwierdzenie tegoż na rok bieżący.
8. Wnioski.
9. Wnioski Zarządu Głównego.
10. Wybór miejsca przyszłego Walnego Zjazdu.
11. Zakończenie.

Wnioski:

Okręg I. (Poznań-miasto):
- a) Rejestracja uczniów przez Związek.
- b) Zapisanie Związku do rejestru sądowego.
- c) Ponowne przyjęcie jako członków drukarni Robotników Chrześcijańskich i drukarni A. Gustowskiego z Poznania.

Okręg II. (Województwo Poznańskie):
- a) Składka roczna wynosić ma od zakładu mk. 10 000 i od pracownika technicznego 1 000 marek.
- b) Płacenie i ściąganie składek przez biuro centralne w Poznaniu.
- c) Skreślenie członków, którzy do 1. 6. 1923 nie uiszczą się ze składek.
- d) Dostarczanie towaru z Hurtowni Drukarskiej tylko dla członków Związku.
- e) Po 1 czerwca zgłaszającym się na członków uzależnienie przyjęcia od wpłaty 100 000 mk. wstępnego.
- f) Skreślenie z listy członków drukarń, które wykonują druki, służące komunistom oraz opublikowanie tegoż z podaniem powodu w prasie Zach. Polski.
- g) Upoważnienie Zarządu Głównego do podjęcia starań o zakaz wykonywania druków dla osób i instytucyj prywatnych w drukarniach urzędowych i państwowych.

Okręg III. (Województwo Pomorskie):
- a) Podwyższenie składki i to w myśl potrzeb Zarządu Głównego, nie niżej jednakże jak 2 000 mk. od pracownika technicznego w zakładzie.
- b) Uzyskanie przedstawicielstwa w Izbach Rzemieślniczych i Izbach Przemysłowo-handlowych.
- c) Uniezależnienie Związku przez wystąpienie z Związku Pracodawców.
- d) Ujednolicenie spraw ogłoszeń, komunikatów, abonamentu i sprzedaży pojedyńczych gazet, biur reklamowych i płac redaktorskich.

P o z n a ń, dnia 14 kwietnia 1923.

Zarząd Główny

Edward Pawłowski, prezes. *Jan Kuglin*, sekretarz.

Leon Latowski, skarbnik. *Edw. Kręglewski*, radny. *Józef Goździejewski*, radny.

Józef Galewski, prezes Okr. II. *Adam Poszwiński*, prezes Okr. III. *Teodor Kryg*, sekr. generalny.

Bilans*)

Związku Zakładów Graficznych i Wydawniczych na Polskę Zachodnią z siedzibą w Poznaniu

per 31 marca 1923.

	AKTYWA	PASYWA
Kasa	122.303.—	
Dłużnicy i wierzyciele		1.548.487.—
Polski Bank Handlowy	1.100.—	
P. K. O.	954.147.77	
Wielki Rozkład Jazdy	1.725.188.—	
Ruchomości	1.083.031.—	
Efekty	167.900.—	
Kapitał rezerwowy		2.465.182.21
Zysk		40.000.56
	4.053.669.77	4.053.669.77

RACHUNEK STRAT I ZYSKÓW

Koszty handlowe	649.510.44	
Różni dłużnicy — odpis wątpliwych pretensji	36.900.—	
Składki		33.900.—
Kalkulacja		153.948.—
Zysk z bilansu p. 1. 1. 23.		538.563.—
Zysk	40.000.56	
	726.411.—	726.411.—

*) Niniejsze ogłoszenie bilansu uważa się jako dopełnienie obowiązku wynikającego z § 26, rozdz. I, ustaw związkowych.

Sekr. gen.: *Kryg.*

Protokół

z Nadzwyczajnego Walnego Zebrania z dn. 8 kwietnia 1923 Okręgu Wielkopolskiego.

Z powodu niewystarczającej liczby obecnych członków odkłada prezes p. Galewski zebranie do późniejszej godziny i zagaja ponownie zebranie o godz. 11. Porządek obrad jest następujący: 1. Zagajenie, 2. Stwierdzenie obecnych, 3. Wybór sekretarza, 4. Wnioski na „Walny Zjazd Związku“, 5. Sprawy bieżące, 6. Wolne głosy.

Zebrani przyjmują porządek dzienny i przewodniczący stwierdza obecnych. Reprezentowane były następujące firmy: 1. Drukarnia Spółkowa Gniezno, p. Galewski, 2. p. Kraszewski, Koźmin, 3. p. Kawaler, Szamotuły, 4. p. Bonowski, Wągrówiec, 5. p. Raczyński — firma Lange, Gniezno, 6. p. Milczyński, Grodzisk, 7. p. Kubanek, Gołańcz, 8. p. Ziętowski, Inowrocław.

Z głównego zarządu obecni pp. dyr. E. Pawłowski i Kręglewski, pozatem redaktor „Przeglądu Graficznego“ p. Wojciechowski.

Na sekretarza powołano p. Ziętowskiego.

Pan przewodniczący wyraża przedewszystkiem żal, że jest tak małe zainteresowanie sprawami naszej organizacji, pomiędzy kolegami, czego dowodem tak mała liczba obecnych.

W dalszym ciągu omawia przewodniczący p. Galewski położenie „Przeglądu Graficznego“ oraz płacenie składek. Z wywodów tych dowiadujemy się, że nie tylko większa liczba członków nie opłaca swych składek, ale nawet nie ponadsyłano kwestjonarjuszy.

Po obszernej dyskusji uchwalono stawić do „Walnego Zjazdu naszego Związku“ następujące wnioski: 1. Składka roczna wynosić ma podstawowej składki dla każdej drukarni mk. 10 000, ponadto mk. 1000 od każdego pracownika. 2. W dalszym ciągu uchwalono na propozycję p. Bonowskiego wniosek uzupełniający, ażeby składki płacono wprost do głównej Kasy Związkowej w Poznaniu. 3. Z powodu ogólnej opieszałości w płaceniu składek, uchwala zebranie jednogłośnie dalszy wniosek do „Walnego Zjazdu“ a mianowicie: zawezwać wszystkich członków zalegających ze składkami, ażeby do dnia 1 czerwca r. b. uiścili się ze swych zaległości, w przeciwnym razie zostaną z listy członków skreśleni. Hurtownia Drukarska zaś ma dostarczać papier oraz wszelkie przybory drukarskie tylko członkom Związku. Kto do 1 czerwca ze składek się nie uiści, a będzie chciał później do Związku przystąpić, musi zapłacić 100 000 mk. wstępnego. 4. Ponieważ przy ostatnich wyborach niektóre drukarnie drukowały odezwy komunistyczne, stawia się do „Walnego Zjazdu“ następujący wniosek: Jeżeli w przyszłości który z członków wykonywać będzie druki komunistyczne, względnie druki podkopujące byt Państwa, musi zostać natychmiast ze Związku wykluczony i postępek ten publicznie we wszystkich pismach ogłoszony. 5. Stawia się wniosek, ażeby „Walny Zjazd“ upoważnił Główny Zarząd, by poczynił odpowiednie kroki, ażeby ograniczono drukarnie państwowe i urzędowe i by drukarnie te nie wykonywały druków prywatnych.

Zebrani członkowie pozwalają sobie stawić propozycję do „Walnego Zjazdu“, ażeby na Kongres Międzynarodowy drukarzy w Szwecji, który się odbędzie od 4 do 6 czerwca r. b. w Gotenburgu, wydelegowano prezesa Związku p. dyr. Pawłowskiego, jako delegata całego Związku, przez co zyskamy nietylko na znaczeniu, ale będzie można nawiązać różne stosunki handlowe.

W sprawach bieżących omawiano sprawę opłat pocztowych. Proponowano ażeby Związek Wydawców postarał się o zniżenie opłat na pisma i druki reklamowe.

Następne „Walne Zebranie“ Okręgu Wielkopolskiego uchwalono odbyć w dniu 19 sierpnia r. b. w Inowrocławiu.

W wolnych głosach zapytuje p. przewodniczący głównego prezesa Związku, jak wygląda sprawa taryfowa i ubolewa, że nie doszło jeszcze do utworzenia ogólnego silnego Związku. Pan dyr. Pawłowski dał pod tym względem wyczerpujące wyjaśnienie.

W końcu omawiano sprawę uregulowania ilości uczni, a przedewszystkiem, ażeby uniemożliwić trzymanie uczni w drukarniach, gdzie się nie ma odpowiednich sił fachowych, pod których nadzorem mogliby się należycie wyszkolić.

Po poruszeniu jeszcze różnych innych spraw, zamyka przewodniczący p. Galewski zebranie, dziękując zebranym za udział w zebraniu i wzywa do licznego udziału w Walnym Zjeździe.

Poznań, dnia 8 kwietnia 1923.

J. Galewski, prezes. *K. Ziętowski*, sekretarz.

Protokół

zwyczajnego zebrania miesięcznego Grupy Nadnoteckiej i Inowrocławia Zw. Zakładów Graficznych i Wydawniczych na Polskę Zachodnią

odbytego w Bydgoszczy dnia 4. 4. 1923 r. o godz. 8 wieczorem.

Na przewodniczącego wybrano p. Ziętowskiego, który odczytał:

Porządek obrad.

1. Wybór męża zaufania i sekretarza.
2. Sprawa uczni.
3. Sprawa zjazdu okręgowego i związkowego.
4. Sprawy wewnętrzne.
5. Wolne głosy.

Po powitaniu p. Dutkowskiego syndyka Izby Rzemieślniczej w Bydgoszczy przystąpiono do wyboru męża zaufania. Sprawę referował p. Ziętowski Kazimierz, dyrektor Drukarni Kujawskiej Tow. Akc. w Inowrocławiu wskazując na zaniedbane stanowisko przez dotychczasowego męża zaufania p. Kliszewskiego i proponując wybór dyr. Drukarni Bydgoskiej p. Miemczyka. Jednocześnie wybrano p. Miemczyka na stanowisko prezesa grupy Nadnoteckiej i Inowrocławia. Wniosek został przyjęty. Na sekretarza wybrano dyr. Drukarni Narodowej Tow. Akc. p. Władysława Strzyżowskiego.

Przystąpiono do drugiego punktu obrad, p. Dutkowski udzielił wyjaśnienia co do uczni i szkolenia tychże w zawodzie drukarskim. Omawiano również kwestję utworzenia komisji egzaminacyjnej dla czeladników i mistrzów i uchwalono podać nazwiska osób posiadających odpowiednie świadectwa do Izby Rzemieślniczej celem utworzenia komisji egz. przy Izbie Rzem. w Bydgoszczy.

Zjazdy: Okręgowy i Związkowy mające się odbyć w kwietniu b. m. Na zjazdach tych ma być poruszona sprawa projektu Ustawy taryfowej z 15. 7. 1922 roku.

W czwartem punkcie t. j. sprawy wewnętrzne, omawiano różne kwestje dotyczące Związków Wydawców (Przedsiębiorstw gazetowych).

W wolnych głosach podniesiono sprawę przestrzegania uchwały o odbywaniu raz w miesiącu zebrania Grupy.

Sprawę składania ofert firmom Bydgoskim przez Drukarnie na druki i zamawianie przez te firmy druków w Gdańsku. Są to firmy: St. Zakaszewski (optyk) Bydgoszcz, Gdańska 7 i B. Kentzer i Ska. Bydgoszcz, Gdańska 149. Zebranie uchwaliło by firmom tym żadnych ofert na prace nie składać.

Na tem posiedzenie zamknięto o godz. 11,30.

(—) Miemczyk prezes *(—) Władysław Strzyżowski* sekretarz

Z chwili bieżącej

Losy Wielkopolskiej Papierni w Bydgoszczy. Toruńskie „Słowo Pomorskie" pisze na temat ten w numerze z dnia 6 b. m.: „Krytyczne położenie Wielkopolskiej Papierni. Papiernia ta, założona w roku 1920 poważnym wówczas kapitałem walczy obecnie z poważnemi trudnościami finansowemi i to szczególnie dla braku zamówień. Brak maszyn dla wygładzania papieru gazetowego czyni ostatni nieużyteczny dla wydawnictw dzienników na Pomorzu i Wielkopolsce które, dla braku dostawców chrześcijańskich, papier gazetowy przeważnie sprowadzają z zagranicy — mówiąc nawiasem — dość znacznie tańszy i lepszy od krajowego.

Magistrat bydgoski, widząc zwiększenie się bezrobotnych w mieście, których posiada już około 700, zwrócił się do odnośnych czynników rządowych z prośbą o pomoc dla papierni i o przyznanie 200 milj. marek kredytu dysk. oraz 200 milj. mk. kredytu obrotowego. Jak Ministerstwo Skarbu na prośbę powyższą zareaguje, dotąd niewiadomo. O ileby jednak przedsiębiorstwo to kredyt uzyskało, powinno zabrać się do udoskonalenia swych urządzeń technicznych a z tem do wyrabiania papieru gazetowego, któryby nie był gorszy od zagranicznego".

Od red.: Kwestja ta obchodzić nas może o tyle tylko, o ile chodzi o zwiększającą się liczbę bezrobotnych, losy bowiem papierni tej jako takiej, dawno już stały się obojętne drukarstwu tutejszemu jak i wydawcom pism. Papiernia bowiem bydgoska założoną została pierwotnie z ideą przewodnią zaopatrzenia drukarń dzielnicy naszej przynajmniej w dobry papier gazetowy, szybko jednak myśl tę rzuciła, stając się przedsiębiorstwem, jak tyle innych, które patrzą jedynie na osiągnięcie jaknajwyższych zysków. Jeżeli więc obecnie papiernia uskarza się na „brak zamówień", to jest to jej wyłączną winą, bo niechże sobie przecież kierownictwo papierni nie imaginuje, że dla poparcia poronionej placówki przemysłu będą wydawcy i drukarze kupowali jej papier pakowy. Niechże papiernia bydgoska wreszcie przystąpi do fabrykacji znośnego papieru gazetowego, a może być pewna poparcia bezwzględnego całego przemysłu drukarskiego.

Sprostowanie. W nr. 14 w ogłoszeniu firmy „Pol" zaszedł błąd, który prostujemy: Nie 100 arkuszy, lecz 1000 arkuszy bibuły do zeszytów kosztuje 14 000 mk.

Godne naśladowania. „Drukarnia Polska", Tow. Akc., w Poznaniu zamówiło dla wszystkich swych uczni celem dokształcania teoretycznego po jednym egzemplarzu „Przeglądu Graficznego i Papierniczego". Tuszymy sobie, że w ślad za „Drukarnią Polską" podążą również inne firmy dbałe o wyszkolenie i wychowanie przyszłej generacji pożytecznych i inteligentnych pracowników fachowych.

„Par", Polska Agencja Reklamy, Tow. Akc.", Poznań. Firma podwyższa kapitał akcyjny z 600 000 na 3 000 000 mk. przez wydanie II emisji akcyj na okaziciela. Całą emisję przejęło konsorcjum, z obowiązkiem zaofiarowania dotychczasowym akcjonarjuszom na każdą akcję I emisji 2 akcje z nowej emisji po kursie 120%. Termin zgłoszeń prawa dokupu akcyj drugiej emisji upływa z dniem 25-go kwietnia rb.

Drukarnia Bydgoska, Sp. Akc., Bydgoszcz. Do rady nadzorczej został uchwałą walnego zebrania z dnia 21 marca rb. wybrany celem skompletowania takowej radca p. Melchior Wierzbicki z Bydgoszczy. Swego czasu wybrani pp. Łukowski i St. Niesiołowski z Bydgoszczy wystąpili z rady nadzorczej.

Wznowienie wydawnictwa „Pomorzanin", Kościerzyna. Po kilkutygodniowej przerwie zaczął z dn. 24 marca od nowa wychodzić. Redakcję objął p. Kazimierz Purwin, jeden z redaktorów „Dziennika Gdańskiego". Dotychczasowy współwłaściciel „Pomorzanina" p. dr. Majewski wystąpił.

Strajk drukarzy w „Narodowcu". Niemieckie czasopisma fachowe donoszą, że w firmie M. Kwiatowski i Spółka, w Herne (Westfalja), która wydaje „Narodowca", z powodu zatargu ekonomicznego złożyli pracę pracownicy graficzni.

Układy cennikowe w zawodzie introligatorskim w Niemczech miały przebieg podobny jak w zawodzie drukarskim. Doszło do przedłużenia umowy taryfowej na dni 14, z prawem wypowiedzenia w terminie tygodniowym.

Zatarg o umowę cennikową w przemyśle drukarskim w Norwegji zaostrzył się w ostatnim czasie. Stowarzyszenie drukarzy w dniu 23 marca rb. wypowiedziało dotychczasowy cennik myt drukarskich, domagając się podwyższenia płacy. Równocześnie z wypowiedzeniem umowy cennikowej stowarzyszenie drukarzy wyraziło mniemanie, że przed upływem terminu zaprzestania pracy niezawodnie stanie ugoda z stowarzyszeniem właścicieli zakładów graficznych. Równocześnie poczyniono lokalne starania w kierunku odnowienia taryfy, które dotychczas spełzły tylko na wymianie zdań. Ponieważ storthing (sejm) norweski odrzucił ustawę w przedmiocie rozsądzania zatargów ekonomicznych, przeto sprawa strajku stanęła na ostrzu miecza. Rząd norweski, jak wynika z głosów zagranicznych, niezawodnie poczyni wszelkie starania celem załatwienia zatargu; strajku względnie lokautu przed 1 majem spodziewać się nie należy.

Rzadki jubileusz 50-lecia pracy dziennikarskiej święcił dn. 8 b. m. p. Zygmunt Fryling we Lwowie, obecnie kierownik tamtejszego oddziału Agencji

Wschodniej. Urodzony w Stanisławowie r. 1854, skończywszy gimnazjum jako student politechniki lwowskiej r. 1873 rozpoczął pracę dziennikarską w „Dzienniku Polskim“, redagowanym przez Lama i Rewakowicza. Pracował potem w Ojczyźnie, wydawał tygodnik „Gazetę Święteczną“, później „Ekonomistę“. W r. 1879 przeniósł się do Warszawy, współpracując w „Gazecie Handlowej“ i „Echu“, tam też założył Agencję telegraficzną, dla obsługi prasy warszawskiej. W r. 1881 wyjechał jako korespondent do Petersburga. W r. 1884 wrócił do „Kurjera Lwowskiego“, pełniąc jednocześnie przez 35 lat obowiązki korespondenta „Kurjera Warszawskiego“.

Oddając się pracy dziennikarskiej, żywo zajmował się sprawami związanemi z zawodem publicystycznym, uczestniczył w międzynarodowych zjazdach dziennikarskich, po wojnie już rzucił myśl utworzenia Izby Dziennikarskiej, która obleczona w poselski projekt ustawy nie doczekała się jednak ostatecznego załatwienia. Jubilat należy do najdawniejszych członków warszawskiej kasy literackiej i warszawskiego Tow. literatów i dziennikarzy, we Lwowie dał inicjatywę zawiązania Syndykatu dziennikarzy polskich, którego jest wiceprezesem.

Z przemysłu drukarskiego w Szwajcarji. Przemysł drukarski w Szwajcarji znajdował się w latach 1921 i 1922 w bardzo trudnem położeniu. Frank szwajcarski stale miał kurs wysoki, gdy waluta państw ościennych stałym ulegała zniżkom, co niepomyślnie oddziałało na eksport produkcji przemysłu luksusowego i również przemysłowi drukarskiemu bardzo dotkliwie dało się odczuć. Średnica ceny poszczególnych krain, przeliczona na franki szwajcarskie, wykazała, że w dniu 1 stycznia 1923 r. były ceny w Niemczech o 29%, we Francji o 10,6%, we Włoszech o 8,5%, w Anglji o 6,7%, a nawet w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej o 7,2% przeciętnie niższe, jak w Szwajcarji. Niegdyś do tych krain eksport szwajcarski był bardzo ożywiony, w latach zeszłych i poprzednim znacznie zmalał. Wysokość kursu franka szwajcarskiego tak dotkliwie w kraju dała się odczuć, że bardzo wielu przemysłowców straciło nadzieję, że produkowane w Szwajcarji towary polecać będzie można po cenach konkurencyjnych i nie czekając rozwoju stosunków wyprowadziło się za granicę. Wielu z nich założyło filje we Włoszech, Niemczech i innych krajach, a część robotników fachowych podążyła za nimi. Zmniejszenie się przemysłu krajowego stało się powodem fatalnego położenia przemysłu drukarskiego w Szwajcarji. Niezliczona ilość zleceń na prace drukarskie ominęła oficyny szwajcarskie po upływie zasobnego w kapitały przemysłu krajowego za tańszą granicę. W Szwajcarji znajduje się ogółem 837 drukarń, które w czasach normalnych zatrudniały 6 300 wykwalifikowanych pracowników graficznych. Ażeby trudne położenie drukarstwa szwajcarskiego uzdrowić należałoby umożliwić zniżkę kosztów wytwórczych, co jednakże napotyka na poważne trudności. Pracownicy drukarscy o zniżce myt słyszeć nie chcą, chociaż liczba bezrobotnych drukarzy stale wzrasta.

Z statystyki gazet w Ameryce. W Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej znajdowało się według katalogu gazet Ayera pod koniec roku zeszłego 22 358 gazet i czasopism, wychodzących w 10 840 miejscowościach. W stosunku do roku 1921 liczba gazet pomnożyła się tylko o 5. Codziennie wychodzących gazet było 2 492, czyli 25 mniej, aniżeli w roku 1921. Liczba trzy razy w tygodniu wychodzących gazet wzrosła z 94 na 98, liczba dwa razy w tygodniu wychodzących spadła z 532 na 522, a liczba raz w tygodniu wychodzących z 14 633 na 14 515, czyli ubyło 118. Liczba dwutygodników nie zmieniła się wcale i wynosiła 102. Liczba czasopism wychodzących dwa razy w miesiącu spadła z 348 na 323, zato liczba miesięczników wzrosła o 101 i to z 3 517 na 3 618. Kwartalnie wychodzące czasopisma spadły z 410 na 407. Ogólny nakład dzienników wynosił w roku zeszłym 33 miljony, z tych przypadło na dzienniki wieczorne 20, a na poranne 13 miljonów. Ogólny nakład gazet niedzielnych wynosił 19 miljonów. Z 14 515 tygodników wychodziło 11 500 w miasteczkach i osadach. Reszta wydawnictw to czasopisma religijne, rolnicze lub fachowe, wychodzące przeważnie po wielkich miastach.

Z przemysłu drukarskiego w Anglji. Położenie w przemyśle drukarskim od początku br. stale się polepsza, szczególnie w Londynie, gdzie z chwilą otwarcia parlamentu angielskiego ożywił się ruch handlowy i polityczny. Liczba bezrobotnych drukarzy stale zmniejsza się w Londynie, na prowincji jednakże panuje nadal pewien zastój. — Stowarzyszenie pracowników drukarskich w Londynie zaoszczędziło z składek zeszłorocznych 25 000 funtów szterlingów, tak że ogólny majątek tego stowarzyszenia wynosi w gotówce 119 421 funtów szterlingów; na głowę poszczególnego członka stowarzyszenia rzeczonego przypada 7 funtów szterlingów. — Stowarzyszenie ogólne zecerów angielskich stara się o połączenie z organizacją zecerów londyńskich, ostatnia jednakże zajmuje w tej sprawie stanowisko oziębłe.

Ceny metali w Niemczech

podane przez Deutsche-Metallhandel-A. G. w Berlinie:

Nazwa metalu	Cena za kilogram				
	22. 3.	23. 3.	26. 3.	27. 3.	28. 3.
Ołów miękki	2800	2800	2750	2700	2725
Cyna Banca	22000	22600	22500	21500	21700
Cyna 99 % hutnicza . . .	21500	22000	22000	21000	21300
Antymon 99 %	2700	2700	2700	2700	2700
Metal stereotyp.	2600	2600	2550	2550	2550
Metal do maszyn do składania	2500	2500	2450	2450	2450
Miedź.	8168	8177	8190	8136	8080
Cynk walc.	5606	5606	5606	5606	5606

PRZEGLĄD PAPIERNICZY

Organ Stowarzyszenia Polskich Kupców Papierniczych w Poznaniu.

Z Stowarzyszenia Polskich Kupców Papierniczych.

Zeszłe zebranie Stowarzyszenia Polskich Kupców Papierniczych odbyło się w poniedziałek dnia 9 bm. wieczorem pod przewodnictwem p. Bartscha, który zagaiwszy utartym zwyczajem zebranie poinformował licznie zebranych członków stowarzyszenia, że Województwo Poznańskie wskutek przedstawień zarządu nie żąda ujawniania przymusowego cen na papiery i artykuły piśmiennicze.

W toku obrad poruszono sprawę lokaty kapitału stowarzyszenia, który wynosi 400 000 mk. Ażeby zapobiec dewaluacji oszczędności stowarzyszenia postanowiono za pieniądze posiadane zakupić na rzecz stowarzyszenia akcje, najchętniej akcje Wielkopolskiej Papierni w Bydgoszczy lub innej fabryki papieru, albo też instytucji przemysłowej wchodzącej w zakres papiernictwa. Wykonanie tego postanowienia powierzono pp. przewodniczącemu Bartschowi oraz wicedyrektorowi Nędzewiczowi.

Przyszłe zebranie odbędzie się dopiero w początku maja, o ile z okazji Targów Poznańskich nie odbędzie się ogólny zjazd kupców papierniczych. Termin w każdym razie zostanie podany w naszem czasopiśmie.

Pod koniec zebrania uchwalono następujący, odtąd obowiązujący, cennik w sprzedaży detalicznej:

CENNIK

(Przedruk wzbroniony przez Stow. Polskich Kupców Papierniczych).

Papier koncept. 10 kg.	120.—	mk.
„ „ 10 „ linjow.	130.—	„
„ kancelar. 12 „	220.—	„
„ „ 12 „ kratk. i linjow.	240.—	„
„ „ 12 „ z rubryk.	300 —	„
„ kupiecki 4⁰ (20 kg.)	240.—	„
„ „ 8⁰ (20 kg.)	150.—	„
„ biletowy	120.—	„
„ „ w teczkach $^5/_5$	500.—	„
Okładka szara lub niebieska 7 b	800.—	„
„ „ „ „ 7 a	1200.—	„
Bibuła biurowa	1500.—	„
„ do filtrowania	650.—	„
„ do kwiatów kolor.	350.—	„
„ do kwiatów krepow.	2500.—	„
Papier kolorowy „glacé“	360.—	„
„ srebrny lub złoty	450.—	„
„ pergaminowy 75×100	900.—	„
„ pergaminowy do konserw.	1200.—	„
„ do pakowania ark. 70×100	800.—	„
„ w rolkach metr b	900.—	„
Zeszyty po 4 ark. czyli 16 kart	650.—	„
„ dzienniki 5 ark.	800.—	„
„ do stenografji	650.—	„
„ do nut	1000.—	„
„ do zadań 4⁰	750.—	„
Zeszyciki 8⁰ linjow. 2 arkusze	400.—	„
„ 8⁰ linjow. 4 arkusze	650.—	„
Zeszyty do rysunków 12 kart	1800.—	„
„ do rysunków	—.—	„
Bloki do rysunków szare	1200.—	mk.
„ do rysunków białe	2000.—	„
Okładki do zeszytów (cienkie)	100.—	„
Etykiety do zeszytów niegum.	—.—	„
„ do zeszytów gumow. białe	35.—	„
Ołówki czarne najt. (Majewskiego)	675 —	„
„ czarne Dessin	750.—	„
„ czarne lepsze niem. AWF.	750.—	„
„ nieb. lub czerw. (białe trzonki)	1400.—	„
„ kopijne tańsze (fiol. drzewo)	1650.—	„
„ kopijne Boruta lepsze	1800.—	„
„ kopijne Castell (Koh-i-noor)	4500.—	„
Węgle do rysunków Janus	1500.—	„
Rysiki tanie	120.—	„
„ (białe) mleczne	180.—	„
Tablice na 5 linji	4000.—	„
„ na 6 linji	4500.—	„
„ na 7 linji	5000.—	„
Kredki pastel. 6 szt.	1000.—	„
„ pastel. 12 szt.	1600.—	„
Farbki w kaw. „Iskry“ okr.	650.—	„
„ w kaw. „Iskry“ srebr. i złot.	2400.—	„
Gumy prawdz.	200.—	„
„	150.—	„
Pióra szkolne nr. 45-61	100.—	„
„ 0,75	125.—	„
„ Bremeńskie	180.—	„
„ z kulką	180.—	„
„ „Ly“ i ścięte	180.—	„
„ do ronda	180.—	„
Koperty kupieckie kolorowe	60.—	„
„ kupieckie białe	120.—	„
„ biletowe białe	80.—	„
„ urzędowe $^1/_2$	75.—	„
„ do akt długie	220.—	„
Formularze rach. $^1/_4$ ark.	80.—	„
„ rach. foljo jednostronne	180.—	„
„ do kasy chorych	60.—	„
„ odmeldowań policyjn.	50.—	„
Listy przewozowe	60.—	„
„ „ pospieszne	90.—	„
Papier do nut 12 i 16 linj.	400.—	„
Pocztówki blanko	45.—	„
Telegramy Kościuszkowskie	500.—	„
Tel. Tow. Czyt. Ludow. i Czyt. dla Kob.	500.—	„
Karty do gry 32 l.	7500.—	„
„ do gry 52 l.	12500.—	„
„ z widokami Poznania	250.—	„
„ artystyczne	400, 500 —	„
Trzonki (najtańsze)	200.—	„
Papier gumowy w rolkach	200.—	„
Teki do listów (registratory) 4⁰ z futerałem	16000.—	„
„ do listów (registratory) 2⁰ z futerałem	20000.—	„
Skorowidze do tek	2200.—	„
Skoroszyty foljo 8 cm.	1750.—	„
Dziurkacze	6500 do 10500.—	„
Kalka do maszyny 2⁰	od 300.—	„
„ ołówkowa w arkuszach	400.—	„

Spinki do listów małe	2000.—	mk.
„ do listów większe	2200.—	„
Pinetki I.	2400.—	„
„ II.	2800.—	„
„ III.	3200.—	„
Poduszeczki do stempli 0	4500.—	„
„ do stempli I.	6500.—	„
„ do stempli II.	10000.—	„
Lak czerwony do listów funt	32000.—	„
Lak do pakowania laska	2200.—	„
Kolebacze 7 1/2 ctm.	3000.—	„
Atrament bankowy Leszczyńskiego 1/1	20000.—	„
„ „ „ 1/2	12500.—	„
„ „ „ 1/4	8000.—	„
„ „ „ 1/8	4800.—	„
„ „ „ 1/16	3000.—	„
„ „ „ 1/32	2000.—	„
Atrament kopjowy Leszczyńskiego 1/1	27000.—	„
„ „ „ 1/2	15000.—	„
„ „ „ 1/4	9000.—	„
„ „ „ 1/8	6000.—	„
„ „ „ 1/16	3600.—	„
„ „ „ 1/32	2200.—	„
Atrament Herolda 1/1	18000.—	„
„ „ 1/2	11000.—	„
„ „ 1/4	6500.—	„
„ „ 1/8	4200.—	„
„ „ 1/16	3000.—	„
„ „ 1/32	2000.—	„
Tusz do rysowania czarny płynny	2000.—	„
„ do rysowania kolorowy płynny	2600.—	„
„ do stempli czerw.	4000.—	„
Flirt Salonowy	3000.—	„
Kreda 12 szt.	1200.—	„
Agendy „Pol“ małe	5000.—	„
Agendy „Pol“ duże	6000.—	„
Albumy miasta Poznania	2500.—	„

Z organizacji Izb przemysłowo-handlowych.

Instrukcja wyborcza Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu.

Izba przemysłowo-handlowa nadesłała nam:

Czynne i bierne prawo wyborcze oraz tok postępowania wyborczego unormowane są w rozporządzeniu Ministra b. Dzielnicy Pruskiej z dnia 25 listopada 1919 r. w przedmiocie Izb przemysłowo-handlowych w b. Dzielnicy Pruskiej (Tyg. Urz. nr. 67 z 1919 r.) oraz w regulaminie wyborczym zatwierdzonym przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu.

Ogólnym warunkiem czynnego prawa wyborczego jest obowiązek płacenia podatku przemysłowego. W ramach tego ogólnego warunku mają czynne prawo wyborcze: kupcy (osoby fizyczne i prawne) zapisani jako właściciele firmy w rejestrze handlowym, prowadzonym w obwodzie Izby, jak również spółki i towarzystwa tamże zapisane. Tu więc należą spółki jawne, z ograniczoną poręką, komandytowe na akcje, akcyjne oraz spółdzielnie (towarzystwa zapisane).

Wpis do rejestru handlowego nie jest warunkiem czynnego prawa wyborczego do Izby, jedynie dla

1) właścicieli zakładów, należących do przedsiębiorstw, znajdujących się poza obwodem Izby i tamże w rejestrze handlowym zapisanych, o ile zakłady te ze względu na swój rodzaj i rozmiar wymagają prowadzenia na sposób kupiecki i dla

2) zakładów handlowych i przemysłowych połączonych z przedsiębiorstwami rolnemi i leśnemi, jak gorzelnie, tartaki itp.

Stowarzyszenia rękodzielnicze i rolnicze o zakresie handlowym ograniczonym tylko do członków nie mają prawa wyborczego, nawet gdyby odpowiadały powyższym warunkom, stowarzyszenia te jednak mogą do Izby przemysłowo-handlowej postawić wniosek o przyznanie im prawa wyborczego, która ostatecznie wniosek ten rozstrzyga.

Czynne prawo wyborcze mogą wykonywać tylko osoby korzystające z pełni praw obywatelskich, nie będące pod opieką lub kuratelą oraz niepozostające w konkursie lub w stanie zawieszenia płat.

Prawo wyborcze zasadniczo wykonywa się osobiście, wzgl. przez prokurenta zapisanego do rejestru handlowego, a mianowicie: za jawne spółki handlowe prawo wyborcze wykonuje spólnik, upoważniony do zastępstwa, (a zatem w myśl kodeksu handlowego każdy spólnik, o ile w umowie spółki nie został wyłączony od zastępstwa), za inne do wyboru uprawnione spółki jeden z ich prawnych zastępców, wzgl. członek zarządu.

Przy obecnym stanie prawnym ustawowe zastępstwo mają: w spółkach komandytowych na akcje spólnicy osobiście odpowiedzialni, w spółkach akcyjnych, spółkach z ograniczoną poręką i spółdzielniach — członkowie zarządu.

Za osoby pozostające pod opieką lub kuratelą oraz za filje i zakłady przemysłowe należące do obwodu Izby, w obrębie której ich zakład główny nie jest położony, a których kierownictwo powierzone jest osobie nieupoważnionej w myśl poprzednich przepisów do czynnego prawa wyborczego wykonuje prawo wyborcze prokurent zapisany do rejestru handlowego, a w braku jego szczególnie upoważniony pełnomocnik.

Pełnomocnictwo takie wystawia właściciel zakładu uprawnionego do głosowania, a jeśli ten pozostaje pod opieką lub kuratelą, to opiekun lub kurator.

Pełnomocnictwo nie potrzebuje być uwierzytelnione.

Uprawniony może tylko raz głosować, to znaczy, że jeśli komu na zasadzie powyższych przepisów przysługuje z różnych tytułów kilka głosów w jednym okręgu wyborczym, albo też w kilku okręgach, to może on głosować tylko z jednego tytułu, który powinien oznajmić Izbie przemysłowo-handlowej w Poznaniu w przeciągu tygodnia po ostatnim dniu wyłożenia list wyborczych w danym okręgu. O ile wielokrotnie uprawniony nie zawiadomi w powyższym terminie Izby przemysłowo-handlowej, w którym okręgu, wzgl. w której grupie chce głosować Komisja Wyborcza w Poznaniu ustanawia okręg, w którym głos oddany być winien, w ten sposób, że pozostawia go tylko na jednej liście skreślając z pozostałych.

Wypadek wielokrotnego uprawnienia zachodzi np. wtedy, gdy ktoś w okręgu Izby posiada kilka zakładów zapisanych do tego samego lub różnych rejestrów handlowych, lub gdy ktoś uprawniony jako właściciel jednej firmy do czynnego prawa wyborczego jest zarazem ustawowym zastępcą innej spółki uprawnionej do głosowania. W tym więc wypadku uprawniony będzie mógł głosować tylko jeden raz, a zatem albo jako właściciel firmy za swoją firmę, albo jako członek zarządu swej spółki itp. Jeśli jedna osoba ma dwa zakłady, to będzie mogła oddać tylko jeden głos, jeśli jednak dwie jawne spółki handlowe należą do dwóch tych samych spólników, to jeden z nich będzie mógł oddać głos za jedną spółkę, drugi za drugą.

Ogólna liczba członków Izby przemysłowo-handlowej w Poznaniu wynosi 40, z czego połowę mianuje Minister Przemysłu i Handlu w myśl § 28 rozporządzenia Ministra b. Dzielnicy Pruskiej z 25 listopada 1919 r. w przedmiocie Izb przemysłowo-handlowych w b. Dzielnicy Pruskiej, druga zaś połowa zostaje wybrana drogą wyborów równych, bezpośrednich i tajnych.

Poszczególne okręgi wyborcze przedstawiają się jak następuje:

Okręg wyborczy:	Miejsce wyborów:	Ilość wybrać się mających członków:
I. powiat kępiński, odolanowski, ostrowski, ostrzeszowski (wraz z przyłączonemi do nich częściami powiatu namysłowskiego i sycowskiego	Ostrów	2
II. powiat jarociński, koźmiński, krotoszyński, pleszewski	Jarocin	2
III. powiat gostyński, rawicki	Rawicz	1
IV. powiat leszczyński	Leszno	1
V. powiat kościański, śmigielski, śremski	Kościan	1
VI. powiat poznański miejski, wschodni poznański, zachodnio poznański	Poznań	10
VII. powiat średzki, wrzesiński	Września	1
VIII. powiat obornicki, szamotulski, międzychodzki	Szamotuły	1
IX. powiat wolsztyński, grodziski, nowotomyski	Nowy Tomyśl	1
	razem	20

Wszyscy uprawnieni do głosowania wybierają wspólnie, jedynie Poznań dzieli się na trzy grupy wyborcze, mianowicie:

1) grupę dla przemysłu i banków, która wybiera czterech członków,
2) grupę dla wielkiego handlu oraz procederu transportowego i ubezpieczeniowego, która wybiera również czterech i
3) grupę dla handlu drobnego (detalicznego) i agentur, która wybiera dwóch członków. Uprawnieni należący do poszczególnych grup znajdując się na osobnych listach wyborczych, które zostaną wyłożone w Izbie naszej.

Listy uprawnionych do głosowania zostaną wyłożone dla wygody interesowanych nietylko w miejscach wyborów, lecz także w poszczególnych powiatach w lokalach magistrackich i w czasie, który się później ogłosi.

Uprawnieni do głosowania powinni sprawdzić, czy nazwiska ich znajdują się na liście wyborczej, względnie czy nie zaszła pomyłka co do osoby spólników, właścicieli, prokurentów itp.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

Z rynku papierniczego

Polska. Ceny fabryczne za papiery krajowe pozostały te same, jak w marcu. — Również ceny płacone za odpadki papierowe nie uległy zmianie.

— W przedmiocie polepszenia bytu wydawnictw i rozwoju przemysłu papierniczego zapowiedział prezes ministrów gen. Sikorski podczas swego pobytu w Poznaniu na konferencji prasowej pomoc rządu. Czytamy w tej sprawie na łamach prasy politycznej w Poznaniu co następuje:

„Na zapytanie w sprawie ulg dla wydawnictw oświadczył premjer, że podjął inicjatywę wprowadzenia normalnych stosunków dla prasy, przyczem stwierdził, że pewne skutki i pewna poprawa już się zaznaczyła. Oświadczył dalej, że monopol papierowy będzie musiał być przełamany, gdyż jeśliby dotychczasowa polityka papierni była dalej kontynuowana, to rząd da inicjatywę do założenia fabryki celulozy. Dalej będą prasie przyznane ulgi taryfowe, przewozowe, pocztowe. W tym kierunku prowadzi się poważne studja ze strony rządu. W ciągu 2 tygodni nastąpi zapowiedziana już konferencja z prasą całej Polski w tych sprawach. Do roli prasy premjer przywiązuje wielką wagę zwłaszcza w Polsce, gdzie rozbieżność w poziomie traktowania zagadnień państwowych jest bardzo wielka i gdzie od uczciwej prasy bardzo dużo zależy".

Łotwa. Przemysł papierniczy i graficzny z odzyskaniem swobody i wolności politycznej rozwija się znakomicie. Dnia 1 stycznia b. r. istniało 120 zakładów, zatrudniających 3457 pracowników, oraz motorów na 5488 sił koni. Z tych zakładów zbudowanych było 25 w roku 1922.

Węgry. Konsorcjum, które zamierza zbudować pierwszą papiernię uzyskało od rządu czeskiego zezwolenie na przewóz swych maszyn do Węgier. Rząd węgierski zamierza dać na papiernię część fabryki armat Raabera.

Włochy. Papiery nieco zdrożały. — Cło dowozowe na papier gazetowy zniżono od 12 marca na 2 liry złote od kwintala.

Finlandja. Przemysł papierniczy znajduje się od kilku miesięcy w coraz trudniejszem położeniu. Od listopada zeszłego roku kurs marki finlandzkiej zaczął wznosić się, co ujemnie wpłynęło na eksport papieru. Gazeta „Hufvudstadsbladet" (Helsingfors) zbadawszy sprawę, oświadczyła, że do trudnego położenia krajowego przemysłu papierniczego przyczynił się przeważnie ogólny spadek cen za papiery na wszechświatowym rynku papierniczym. Papier gazetowy w rolach, który głównie Finlandja eksportowała, przynosił, za wolną przesyłką, w Anglji pod koniec marca 1921 r. 27 funtów szterlingów, pod koniec marca 1922 r. 19, pod koniec stycznia 1923 r. 18 funtów szterlingów za tonnę, czyli cena zbliża się do granicy ostatecznej, gdzie fabrykacja przestaje być korzystną. Nastąpił też pewien zastój w produkcji papieru; papiernie Walkiakoski i Jämsankoski zastanowiły w ruchu po jednej maszynie wyrabiającej papier, a dalsze ograniczenie fabrykacji jest przewidziane.

Korzystniej przedstawia się fabrykacja masy sulfitowej we Finlandji; ceny za nią płacone w Anglji są korzystne. To też fabrykanci papieru zastanawiają się, czy produkcję papieru nie należy zamienić na produkcję celulozy. Przemiana taka jednakże wymaga poważnych kosztów i pewnego okresu czasu potrzebnego na reorganizację produkcji. — Przy tej sposobności zaznaczamy, że powiększenie produkcji celulozy we Finlandji powitałby przemysł papierniczy w Polsce, w której produkcja masy papierowej jest bardzo minimalna, przychylnie.

Ceny za tekturę maleją, popyt słabnie. Zimowe zapasy włókna drzewnego wyprzedane.

Notatki

Celem rozwoju naszych branż w Polsce. Celem uzupełnienia kartotek handlowych i umożliwienia składania ofert notujemy w każdym numerze naszego czasopisma nowo wpisane do rejestru handlowego firmy lub zmiany w nich zaszłe, na co zwracamy uwagę wytwórcom i hurtownikom. Rubryka „Towary poszukiwane", którą abonenci posługiwać się mogą bezpłatnie, jest cennym drogowskazem jakie towary i przedmioty w dziale ogłoszeniowym polecać z korzyścią należy. Redakcja korzysta z wszelkich informacyj handlowych i fachowych, uprasza o nadsyłanie ich, omawia wszelkie nowości wydawnicze i nadsyłane okazy recenzyjne z dziedziny naszych branż. Wszystkich, którym zależy na rozwoju naszej wytwórczości krajowej, na torowaniu nowych

dróg dla handlu i przemysłu naszego, upraszamy o cenną współpracę i polecanie naszego czasopisma w kołach fachowych, wytwórczych, przemysłowych i handlowych. Prosimy też o uwzględnianie firm ogłaszających stale wyroby swe i przy zamawianiu towaru na ogłoszenie w naszem czasopiśmie się powoływać. Firmy ukazujące się w czasopiśmie fachowem dawają z góry pewną gwarancję solidnej obsługi. W celu dokształcania fachowego prosimy nasze czasopismo podawać zatrudnianemu personelowi do przeczytania.

Ludwik Gola, Księgarnia i skład artykułów pisarskich w Kcyni. Firmę wpisano do rejestru handlowego sądu powiatowego w Kcyni. Właścicielem jest kupiec p. Ludwik Gola.

„Książnica Katolicka, Sp. z o. o.", Częstochowa, Wieluńska 26. Firma zapisaną została do rejestru handlowego sądu okręgowego w Piotrkowie. Zadaniem spółki jest handel książkami do nabożeństwa i innemi przedmiotami dewocyjnemi. Wspólnikami są pp. Jan Miecznik, Stanisław Weber i Adam Napieralski. Kapitał zakładowy wynosi 1 000 000 mk., podzielony na 100 udziałów po 10 000 mk. Zarząd stanowią pp. Jan Miecznik i Marjan Kapałczyński.

„Spółdzielcza Księgarnia Nauczycielstwa Szkół Powszechnych „Świt" w Ostrogu". Firmę zapisano w rejestrze handlowym sądu okręgowego w Łucku, województwo wołyńskie. Zadaniem spółdzielni jest wszechstronne zaspakajanie wspólnemi siłami materjalnych i kulturalnych potrzeb swoich członków. W tym celu: organizuje i prowadzi wszelkiego rodzaju zakłady handlowe, wytwórcze i kulturalne; zakłada czytelnie, bibljoteki i inne zakłady oświatowo-wychowawcze; urządza kursy, odczyty, pogadanki i wszelkiego rodzaju rozrywki kulturalne. Udział wynosi 25 000 mk., który pokryty być powinien w przeciągu dwóch lat. Do zarządu wybrano pp. Stan. Panka, Józefa Iwanowa i Teodora Różkę, a na zastępcę Wawrzyńca Kamińskiego.

„Zaruski, Chadziński i Ska.", Sp. z o. o., handel tow. galant., szczotkarskiemi, norymberskiemi, papierem, materjałami piśmiennymi oraz produkowanie tych artykułów, Częstochowa, Ogrodowa 2. Firmę zapisano do rejestru handlowego sądu okręgowego w Piotrkowie. Wspólnikami są pp. Ryszard Zaruski, Konstanty i Eugenjusz Chadzińscy, Bolesław Rylski, Antoni Wolski i Adam Majewski. Kapitał zakładowy wynosi 3 001 500 mk., podzielony na 87 udziałów po 34 500 mk., całkowicie wpłacony. Zarząd stanowi p. Konstanty Chadziński.

„Tomaszowska Fabryka Zabawek A. Bednarski, J. Harkawi i Ska, Sp. z o. o." w Tomaszowie Mazowieckiem, Tkacka 5. Wspólnikami są pp. Antoni Bednarski, Bolesław Szeps i Józef Harkawi. Kapitał zakładowy wynosi 1 000 000 mk., podzielony na 40 udziałów po 25 000 mk. Spółka czynną jest od 6 lipca 1922 roku.

Międzynarodowa wystawa w Londynie. W ciągu czterech letnich miesięcy mniejwięcej od czerwca do końca września odbędzie się w Londynie międzynarodowa wystawa obejmująca następujące działy:

urządzenie domowe i biurowe (sklepowe),
ogrodnictwo,
przemysł odzieżowy i galanteryjny,
przemysł wojenny,
przemysł inżynierski, transportowy,
wiedza i wynalazki,
hygiena i rozrywki,
przemysł żywnościowy,

Bliższych szczegółów co do zarezerwowania miejsca udziela Sekretarjat wystawy (adres: International Exhibition 1923 Sheperd's Bush London, W.) Opłata wynosi około 3 szylingów za stopę kwadratową.

Obrót przesyłek pocztowych za pobraniem z Górnym Śląskiem. Z dniem 1 kwietnia b. r. został wprowadzony z polską częścią Górnego Śląska obrót poleconych przesyłek listowych, paczek i listów wartościowych za pobraniem do 500 000 mkp. za każdą poszczególną przesyłkę na zasadach obowiązujących w ruchu wewnętrznym.

Towary poszukiwane

Zapytania.

(Bezpłatne dla abonentów.)

1. Kto dostarcza złoto w listkach do złocenia książek?
2. Kto wykonuje drzeworyty (klisze)?
4. Które fabryki wyrabiają bronzową i białą bibułę do pakowania w arkuszach i bobinach?
5. Które fabryki wyrabiają papier drukowy 50 gramowy oraz maszyną gładzone kartony 200 gramowe?
10. Kto dostarczy wzór kalendarza na rok 1924, zawierający dokładnie święta rzymsko-katolickie, grecko-katolickie i żydowskie?

Odpowiedzi.

(Uprasza się o nadsełania).

Ogłoszenia: 1/1 strona 160 000, mk., 1/2 strony 80 000, mk., 1/4 strony 40 000, mk., 1/8 strony 20 000, mk., 1/16 strony 10 000, mk. — Na stronie I okładki 100%, na stronie II, III i IV okładki 50% więcej. Dla poszukujących posad 50% opustu. Numery okazowe i dowodowe opłaca się. Ogłoszenia przyjmuje się do środy rana godziny 9-tej.

Przedpł. miesięczn. z przesyłką pod opaską 3000 mk.
Numer pojedyńczy 800 mk.

Konto czekowe P. K. O. Nr. 202 868. Telefon 2555.
Nakładem Związku Zakładów Graficznych i Wydawniczych na Polskę Zachodnią z siedzibą w Poznaniu, Stary Rynek nr. 4.
Redaktor „Przeglądu Graficznego" Teodor Kryg
Redaktor „Przegl. Papiern." Fr. Wojciechowski
w Poznaniu.

Drukarnia Polska T. A. w Poznaniu.